

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8521527 פקס. 08-8566233
ירושלים: רח' בית וגן 8 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומושה" ישראל
בנשיאות בנשי"ק מוריני ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
כן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 533

משכיל לדוד

פרשת חיי שרה

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

על פניה, משום שראתה שכניה עליו. וכתוב בחז"ל שיצחק לאחר העקידה לקחו אותו המלאכים ולמדו איתו תורה שלש שנים, ומשום כך זכה להשראת השכינה. והנה באותו מעמד, נערות רבקה הם הרי התלוו אליה ואילו הן לא נפלו על פניהן. ומדוע? מכיון שהן לא ראו את השכינה. וכמו כן כל בנות באר שבע, שראו את יצחק השכם והערב, לא יראו ממנו, מכיון שהן לא זכו לראות את השכינה שהיתה מרחפת על פניו. ורק רבקה שהיתה צדקת, זכתה לראות את השכינה, ועל כן נפלה על פניה. ומה גרם לרבקה להיות צדקת? הפלגתה במידת החסד שהיתה טבועה בה. וזה מה שראה אליעזר, כיצד ילדה בת שלש שנים, מציעה את עצמה להשקות את כל הפמליא ואת הגמלים. ועם כוחה הדל שאבה וחזרה ושאהב עד שהגמלים כילו לשותות. וחישבתי שרבקה שאבה לכל גמל לפחות מאה ליטרים, שזהו כמות המים ששותה גמל אחד. כפול עשרה גמלים, נמצא ששאבה לגמלים כמות מרובה מאוד, מלבד מה ששאבה לאנשים שהיו עם אליעזר. ומידת החסד שהיתה טבועה בה, נתנה לה את הכוח לשאוב כמויות עצומות אלו. ולכן זכתה שמיד כשהגיעה לבית יצחק, שרתה עליה ברכת שרה אמנו בחלה, בנר ובענן.

תוספת חיים

אומרים חז"ל "יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים". שהרי כמה וכמה פרשיות שנתלו בהן הרבה גופי תורה נכתבו ברמז ובקיצור, ואילו את שיחתו של אליעזר עבד אברהם, כתבה התורה באריכות ובכפילות. ויש להבין מה יש בשיחתו של אליעזר יותר משאר גופי תורה? ויש לומר, שבפרשת שיחתו של אליעזר, טמונים יסודות מידת החסד שעליהם העולם עומד, ולכן אליעזר חיפש אשה בעלת חסד, ובחן אותה לפרטי פרטים ודקדוקים של חסד. ומסיבה זו נכתבו באריכות ואפילו בכפילות, מעשי החסד של רבקה אמנו ע"ה. על מידת החסד וההטבה לזולת, מסופר בגמרא על אחד מהאמוראים שהתנמנם ובכה קם וצחק. שאלוהו על מה בכה ועל מה צחק. אמר להם - כשבכה, בא אליו מלאך המוות לקחת אותו מהעולם כי הגיע זמנו להפטר מן העולם, וכשצחק, ראה איך הקב"ה מונע ממלאך המוות ליטול את נשמתו, ואמר לו שכיון שהוא מעביר על מידותיו ומטיב לאחרים, גם כשכבר הגיע עיתו להסתלק מן העולם, הוסיף לו עוד שנים טובות. ועל זה נאמר "כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו".

מעלתם של אנשי החסד

"כי אל ארצו ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק". (בראשית כד. ד) זוהי השבועה שהשביע אברהם את אליעזר, לקחת אשה ליצחק רק מארץ מולדתו שהיא חרן. והקשה הר"ן בספר דרשותיו, מדוע הדריך אברהם את אליעזר, לקחת אשה ליצחק דווקא ממוולדתו ולא מבנות ארץ כנען. והרי הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה, ומה ההבדל ביניהם? ונראה לתרץ בסיעתא דשמיא, שידע אברהם שאף על פי שגם בחרן עבדו עבודה זרה, מכל מקום היתה טבועה בהם מידת החסד. ולמי שיש מידת החסד, אפילו שיש לו הנהגות לא טובות, סופו שיבנה ויגדל. וכמו שכתוב - "עולם חסד יבנה", ו"העולם" הוא האדם שבבחינת עולם קטן. לומר, שאם יש באדם חסד - הוא "יבנה" ויגדל, ואת זה היה בחרן ולא היה אצל הכנענים. הנה בארץ כנען היה את סדום ועמורה, שהחסד והצדקה היו לצנינים בעיניהם. ומי שביקש צדקה או מי שנתן צדקה מיד נהרג. וכפי שמצינו אצל מלך סדום, שביקש מאברהם שיחזיר לו את הנפשות שבביל לשלוט עליהם, שנאמר "תן הנפש והרכוש קח לך".

אצל אנשי חרן לעומת זאת, אפילו שהיו רשעים, היתה בהם מידת החסד. הנה אצל לבן כתוב, שכאשר שמע שאליעזר הגיע לחרן, וכשראה את התכשיטים שעל ידי אחותו רבקה, חמד את עושרו של אליעזר ויצא לקראתו להורגו. ואליעזר, כאשר ראה את לבן יוצא לקראתו בחרב, אמר שם ה' ופרח באויר עם כל עשרת גמליו. ואז ראה לבן שאינו יכול לו, מיד אמר לו "בא ברוך ה' למה תעמוד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים" (שם פרק כ"ד. ל"ב). ורש"י פירש, "פניתי הבית" - מעבודה זרה. ולמה פינה את ביתו מעבודה זרה? אלא ודאי חשב לארח את אליעזר אצלו בביתו, וידע שהוא לא יסכים לבוא לבית עם עבודה זרה. וקשה, הרי הוא יצא להלחם בו ולהורגו, ומדוע חשב לארח אותו? אלא שאף בשעה שהלך לעשות מעשה נורא של רציחה, לקח בחשבון שיתכן שלא יוכל על אליעזר, ומיד התעוררה בלבו מידת החסד שהיתה טבועה בו, ופינה את ביתו מעבודה זרה, על הצד שאליעזר ינצל ויוכל לבוא לביתו. ועל כן הזהיר אברהם אבינו ע"ה את אליעזר, לחפש אשה דווקא בחרן, שהיה בהם לכל הפחות את מידת החסד. ובאמת אליעזר מצא את רבקה שהיתה צדקת גדולה, שאף על פי שגרה בין רשעים לא למדה ממועשיהם. וראה - שכאשר הגיעה לבאר שבע וראתה את יצחק מרחוק נפלה

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה לכתובת: p@hpinto.org.il

פרשת חיי שרה כ"ב חשוון תשע"א

ירושלים	תל אביב	באר שבע	הדלקת נרות
16:17	16:32	16:35	
17:28	17:30	17:31	מוצאי שבת
18:08	18:01	18:04	רבינו תם

הילולא דצדיקא

כב - רבי יששכר דוב רוקח, האדמו"ר מבעלזא	כו - רבי שלום לופס, רבה של עכו
כד - רבי גדליה משה מזוועיל	כז - רבי שאול חבה, מחכמי ירושלים
כז - רבי אברהם אוזלאי	כח - רבי אור שרגא
כה - רבי דוד כהן למג'רבי, מח"ס ליקוטי בתר ליקוטי	כח - רבי צבי מקראקא

אמרי חכמים

ניתן להרויח ביושר

ההנחה שבקשת, עכשיו שחזרת - עלי למכור לך את העורות במחיר שהח' לטתי בלבי לאחר שעזבת את חנותי, שהרי התביעה כלפי כל אחד מאיתנו היא להיות "דובר אמת בלבבו", ובדרך זו יש ללכת.

עקביות משתלמת

לחנות הנעלים של רבי אליעזר קייזר, תלמידו של בעל ה"תפארת אהרן" ממטרסדרוף זצ"ל, נכנס מאן דהוא ושאל למחיר נעליים. נקב המוכר סכום מסוים, מיד הזדרז הקונה ושילם לו. ראה המוכר שהלה לא עמד על המקח כנהוג, ונחפו לשלם כפי אשר הושת עליו, החזיר לו סך מסוים כשיעור שהיה נותן לו לאחר דרישת "הנחה".

בספר "בית ישראל", שבו מובא הסיפור, מציין לנימוק המעשה, כפי שהסביר המוכר: "סבור הייתי שכמנהגו של עולם "תעמוד" על המקח, ואזי הוריד לך מהמחיר הרשמי, וכך גמרת בלבי למכור לך במחיר שלאחר ההנחה. ברם אתה לא נהגת כן, ולא אסכים שתעבירני ממנהגי להיות דובר אמת גם בלבבי".

ועוד מסופר על רבי אברהם מאיר זיסווין שפתח בית מסחר ספרים והצליח בעסקיו, עד שהתפרסם לסוחר גדול שסיפק ספרים ותשמישי קדושה לסוחרים קימעונים רבים.

וכך היה מנהגו של האיש: קיצר בדיבורים עד כמה שאפשר. נשא ונתן באמונה טהורה ובבטחון בה'. היה יושב בחנותו בין לקוח ללקוח ליד גמרא פתוחה או ספר משניות, ולומד. קבע מחיר סופי לאחר כל חישובי ההנחות לכל ספר וספר, כשנכנס קונה ושאלו למחיר ספר, נקב את המחיר שקבע מבלי להוסיף או להוריד אגורה אחת. לאחר שנקב לשואל את המחיר, חזר לתלמודו בלי לנסות להשפיע על הלקוח ולדבר על לבו מאומה.

מעשה באחד שהציק לו שיוריד את המחיר. השיבו רבי אברהם מאיר: "לפי החשבון שחישבתי לעצמי, הרי אני צריך להרויח כפי הסכום שנקבת". ויותר לא דיבר עמו מאומה.

המעניין הוא, שאדם זה בעקביותו הנדירה הצליח במסחרו יותר מסוחרים אחרים הרגילים בשפתי חלקלקות ואמצעי לחץ ושכנוע.

בספר "בית יעקב", מובא הסיפור הבא: הגאון רבי דוד בריש וידנפלד זצ"ל, בעל "דובב מישרים", לפני שכיחן כרבה של טשיבין, עסק במסחר פחמים. זהירותו ויושרו בעניני מסחר סימלו את אורח חייו. אחראי היה לכל מה שהוציא מפיו ולא היה מוכן לחזור בו מדיבור בעד כל הון דעלמא.

סיפר אחד הסוחרים:

פעם הזמנתי מרבי דוב בעריש מספר קרונות פחם לתאריך מסוים. לאחר ימים הוא הודיע לי בסוד כמוס שקיבל ידיעה כי מחיר הפחם עומד לרדת, לכן הוא מייצני שלא להיחפז בהזמנתי, חבל שיהודי יפסיד כסף לטובת בעלי המכרות העשירים שבגוים.

התברר שרבי דוב בעריש, הסוכן הראשי, דואג יותר לקונים מאשר לבעלי המכרות - אם כי היה יכול להרויח מאותו עיסקא כסף רב.

היושר וההגינות בעניני המו' סחר, חרוטים על לבו של העם היהודי עוד מימי אבי האומה, אברהם אבינו ע"ה, כאשר הוצרך לרכוש חלקת אדמה בכדי לקבור בה את שרה אשתו. הלא כך מעידה התורה לעיני כל "וישקל אברהם לעפרן את הכסף... ארבע מאות שקל כסף עבר לסוחר" (בראשית כג. טז).

לפנינו מקבץ קצר של הנהגות מופלאות שאירעו במשאים ומתנם של תלמידי די חכמים, המרבים שלום ושלימות בעולם:

לבית מסחרו של רבי שרגא פיבל פרנק (חותנם של רבי משה מרדכי אפש' טיין, ראש ישיבת סלבודקא ורבי איסר זלמן מלצר, ראש ישיבת עין חיים) סוחר יהודי שאינו מבני המקום, וביקש לקנות אצלו כמות גדולה של עורות.

שאל הסוחר את רבי שרגא פיבל: מה תהיה ההנחה שיתן לו, שהרי הוא קונה כמות כה גדולה, ומן הראוי הוא שיקבל הנחה.

ענה לו רבי שרגא פיבל: זהו המחיר הנקוב. כלל נקוט בידי שאני מוכר במחיר כזה שישאר בידי רווח של אחוז מסוים. אינני מוריד מן המחיר ואינני מוכן בשום אופן לעמוד על המקח. מי שאינו רוצה לקנות במחירי שלי - יכול לקנות אצל סוחרים אחרים, כאן באלקסוט, ומיד נתן לו רבי שרגא פיבל כתובות של סוחרים עורות אחרים.

עזב הסוחר את החנות והלך לקנות את העורות במקום אחר. לאחר שעבר מבית מסחר אחד למשנהו, נוכח לדעת שהמחיר אצל רבי שרגא פיבל הוא הזול ביותר. חזר אליו הסוחר ואמר לו שהחליט לקנות את העורות אצלו במחיר שנדרש.

אמכור לך את העורות, אולם לא במחיר שאמרתי לפני כן. אתן לך הנחה בהתאם לבקשתך, אמר רבי שרגא פיבל.

נדהם הסוחר ואמר: הלא לפני כן סרבת בכל תוקף לתת לי הנחה, למרות שראית שאם לא תוריד מן המחיר לא אקנה אצלך, ואילו כעת, כשבאתי על מנת לקנות במחיר שדרשת, הנך מוריד מן המחיר למרות שאינני מבקש זאת. השיב לו רבי שרגא פיבל וענה:

לאחר שייצאת מבית המסחר הרהרתי בלבי; הכמות שבקשת לקנות אכן גדולה היא בהרבה מהמקובל. וגם אילו נתתי לך את ההנחה שדרשת, עדין היה נשאר בידי רווח נאה מן העסקה. לא הייתי צריך להתעקש ולעמוד על עקרונתי במסחר במקרה זה.

עכשיו משחזרת והנך מבקש לקנות אצלי את העורות, עלי לקים את אשר חשבתי בלבי לפני כן. שהרי דוד המלך ע"ה אמר: "מזמור לדוד, ה' מי יגור באהלך, מי ישכון בהר קדשך הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו" (תהלים ט"ו). ובכל בוקר אנו אומרים:

"לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר כבגלוי ודובר אמת בלבבו". את דרך החיים אשר הורה לנו דוד המלך נעים זמירות ישראל, ואת אשר הנני אומר בכל בוקר עלי לקים. ומכיון שהחלטתי בלבי ששגיתי כאשר לא נתתי לך את

חוד הפרשה

1. מנין שיש להשיב על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון?
2. מהי הדרשה הזוהר שגדרשה על אברהם ושרה גם יחד?

תולה ארץ על בליטה נצור לשונך

עובר על איסור

הטוען דברים מזה לזה והולך ואומר, כך אמר פלוני עליך, כך עשה לך פלוני, כך וכך שמעתי עליו שעשה לך, או רוצה לעשות לך. אף על פי שאותו דבר אין גנות על מי שמספר, אף לפי דברי הרוכל, ואילו היו שואלין אותו, לא היה מכחיש, אף על פי כן רכיל נקרא (חפץ חיים)

מאוצרו של מורנו ורבונו הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

"וזה ברכ את אברהם בכל"

(כד. א) הנה חז"ל (בר"ר נ"א ב') אמרו על הפסוק "וזה המטיר על סדום" (בראשית י"ט כ"ד). כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו. הובא ברש"י שם. וא"כ כאן שכתוב "וזה ברכ" - הוה גם

כן הכי, שהוא ובית דינו ברכו את אברהם. והנה

מה שאמרו חז"ל "הוא ובית דינו" - נראה כוונתם, שמדת הרחמים ומדת הדין הסכימו לעשות כן, הן לטוב שגם מדת הדין מסכימה למדת הרחמים להיטיב, והן לרע שגם מדת הרחמים מסכימה למדת הדין להרע. דהנה הצדיקים מגבירים הם את מדת הרחמים כל כך, עד שגם מדת הדין צריכה להסכים עמה, והרשעים מגבירים מדת הדין כל כך עד שגם מדת הרחמים צריכה להסכים עמה. כמ"ש

ברכה שהיא מוסכמת על הכל

רש"י על הפסוק "ויזכור א-להים את נח" (בראשית ח' א'). זה השם מדת הדין הוא ונהפכה למדת רחמים על ידי תפלת הצדיקים, ורשתתן של רשעים הופכת מדת רחמים למדת הדין, שנאמר "וירא ה' כי רבה רעת האדם וגו'". ויאמר ה' אמחה", והוא שם מדת הרחמים. וכן היה בסדום שהרשיעו כל כך שאפילו מדת הרחמים הסכימה להענישם, וכאן אצל אברהם אפילו מדת הדין הסכימה לברכו, אבל יש שהקב"ה מברך אדם ועושה לו טובה אבל מדת הדין מקטרגת על זה. ונראה לבאר כאן שהוא ובית דינו ברכו את אברהם פירוש, שלא רק שהסכימו שהקב"ה יברך את אברהם, אלא שגם בית דינו הם עצמם ברכו את אברהם. והנה כל זה הוא טובה גדולה להכלל ישראל, משום שיש זמנים שהקב"ה רוצה לברך את ישראל,

ומדת הדין מקטרגת שהם אינם ראויים לברכה, אבל כיון שהסכימו בית דינו לברך את אברהם ונתברך מהם, וידוע שמעשה אבות סימן לבנים, לכן צריכה גם מדת הדין להסכים לברכת ישראל ולברכס.

מן המעיין

של עבר, אינו נזכר במפורש בתורה, אלא רק בדרך רמז שנלמד מפירוש מנין חיי שנותיו של ישמעאל?

מכאן דורש היה הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, יסוד גדול ונפלא בעבודת ה':

האדם שעוסק בעבודת ה', אף שתהיה בדרגה הגבוהה ביותר,

הרי שאין לו להחזיק טובה לעצמו על מעשיו והנהגותיו. כפי שאמר רבן יוחנן

בן זכאי "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת". וכוונתו של רבן יוחנן היתה כידוע על לימוד

תורה כפי שהוא זכה לכך. ואף על פי כן "אל תחזיק טובה לעצמך". וכל כך מפני שאם אכן יש לו כוח ללמוד תורה ולעבוד את השי"ת בדרגות נעלות וגבוהות - הרי שלכך הוא נוצר. ומדוע אפוא הוא יחזיק טובה לעצמו על כך? וזהו אפוא הטעם שהסתירה התורה את ענין לימוד התורה הרצוף במשך י"ד שנה. ללמדנו ש"אם למדת תורה הרבה - אל תחזיק טובה לעצמך".

אור הזוהר

"ואחר כך קבר אברהם את שרה אשתו" (כג. יט)

אמר רבי שמעון: בשעה שנכנס אברהם למערה והכניס את שרה לשם, עמדו אדם וחווה ולא רצו להקבר שם. אמרו; והרי אנו בבושה לפני הקדוש ברוך הוא בעולם ההוא, בגלל אותו החטא שגרמנו מיתה לעולם, ועתה תיוסף לנו בושה אחרת מפני מעשים טובים שיש בכסם! אמר אברהם; הרי אני מוכן להשתדל לפני הקדוש ברוך הוא בשבילך, שלא תבוש לפניו לעולם.

מיד "ואחר כך קבר אברהם את שרה אשתו". מהו "ואחר כך"? אחרי שקיבל אברהם עליו את הדבר הזה, אז נכנס אדם למקומו. חוה - לא נכנסה עד שקרב אברהם והכניסה אצל אדם וקיבל אותה בגללו. זהו שאמר הכתוב "ואחר כך קבר אברהם את שרה אשתו". לא כתוב "לשרה", אלא "את שרה" - לרבות את חוה ואז נתישבו במקומותם כראוי.

(פרשת חיי שרה: דף קכז)

"ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון". (כג. ב)

כפל תואר שם המקום "קרית ארבע - חברון", מבאר רבינו בחיי זצ"ל:

ויתכן לומר בשם קרית ארבע היא חברון - היא נקרת חברון על שם שכל הקבור שם נפשו מתחברת למעלה בעיר א-להים עם ד' מחנות שכינה. ולא לחינם חמדוה אבות העולם אלא שמשם זכות הנשמות להתחבר לשרשן שהוא כסא הכבוד. וזהו קרית ארבע היא חברון.

"ארבע מאות שקל כסף עבר לסוחר". (כג. טז)

פסוק זה נדרש בדרך רמז בכתבי החיד"א: דהנה קודם אותיות "סחר" הם אותיות "נזק" ו"עובר" - לשון קודם כמו "עובר לעשייתן". וכן לעפרון שהיה רע עין היה לו נזק וכדרשת חז"ל "ולא ידע כי חסר יבואנו" (משלי כח. כב). האותיות "סחר" נעשה "חסר".

וזו תוכחת מוסר לכל סוחר שישים נגד עיניו. כי לפני 'סחר' נזק' ואותיות 'סחר'. דיש כמה לאוין 'לא תגנובו' 'לא תעשוק' 'לא תגזול' 'לא תשקר'. ואם יזהר בכל אז יהיה סוחר טוב, ומבקש רצון מה', ואם יעבור, נזק לפניו גם חסר.

ועוד יש לרמוז מה שאמרו חז"ל (כתובות סו:) מלח ממון חסר. וזה רמז, אם חסר לצדקה, יהיה סוחר ויצליח.

"ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו". (כד. נד)

קודם לכן, כשעדיין לא ידעו מיהו אליעזר ולשם מה הוא בא. נאמר, מצייין הרב "חתם סופר" זצ"ל: "ויישם לפניו לאכול" - הזמינו לסעודה רק אותו. ואילו את אנשיו, את מלווי, הניחו בצד, ורק כיבודם במים - לרחיצת רגליהם. אבל מששמעו שאליעזר הוא שליחו של אברהם העשיר, הרוצה להשתדך עמהם. אז נעשו לפתע, נדיבי לב. והזמינו לסעודה את כולם - "ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו"...

"ואלה שניי חיי ישמעאל". (כה. יז)

ממנין שנותיו של חיי ישמעאל, דרשו בגמרא [מסכת מגילה דף יז.] ששימש יעקב בבית עבר ארבע עשרה שנה ולמדו שם תורה. ובאמת שיש לתמוה מדוע ענין זה של לימוד התורה של יעקב במשך ארבע עשרה שנה בבית מדרשו

בדרך אבות

ממעשיהם של צדיקים

"ויהי אזרי מות אברהם ויברך א-להים את יצחק בנו" (בראשית כה. יא) מכאן, דרשו חז"ל, שהקב"ה ניחם אבליים. "אף אתה נחם אבליים."

כך גם מובא בפירושו רש"י במסכת סוטה (דף יד.):

ויברך - ניחמו על אביו וברכו ברכת אבליים". ובעוונותינו הרבים מעיר רבינו החפץ חיים בספרו "אהבת חסד" (ח"ג פ"ה): הרבה מקילין במצוה זו, ובפרט כשאירע אצל עניים מצוי הוא שאין איש פותח דלתו. ובאמת נהפוך הוא, שאבלותו וצערו של עני הוא יותר מהעשיר שאין לו בדבר אחר לשמוח כי אם בבניו וכו'. אבל באמת קרוב הוא אצל השי"ת, כמו שנאמר: קרוב ה' לנשברי לב וגו', על כן מה גדול שכר המנחם אותם ומדבר על ליבם".

לא היה לי שום צער

מידת הנשיאה בעול עם הזולת, ההבנה וההשתתפות בצערם של ישראל, עברה כחוט השני אצל גדולי ישראל.

כך למשל מסופר בענין זה, כי ביום שמחת תורה נכנס פעם אצל הרב מפוניבז' - הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, אדם, שריד השואה כשבלו עובר על גדותיו: "איככה, רבי נוכל שאת" -

מירר בבכי האומלל, אשר רוחו נסערה מאד. אולם הרב אשר הבין ללבו, וזכר היטב את הכלל ש"אין אדם נתפס על צערו", הרעיף עליו בחמלה דברי ניחומים. וכך אמר לו:

"אם נחשוב על ההרוגים שנעקדו על קידוש ה' - הלא הם כעת בהיכלות התנא הקדוש רבי עקיבא וחבריו, ואין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן, אשרי חלקם. רע ומר רק לנו,

הנותרים, אשר שרדנו חיים מן התבערה. עלן יאות למיבכי! [=עלינו ראוי לבכות] על הקדושים בכלל אין מה לבכות, הרי טוב להם!" בהזדמנות אחרת סיפר הרב מפוניבז', מה ששמע מפי שרידים ניצולי השואה, כי בעת שכ"ק האדמו"ר מבעלו רבי אהרן רוקח זצ"ל נחלץ מגיא ההריגה בפולין, ועבר

להשתתף בצער הזולת

להונגריה, בשנת תש"ג, ונתבשר שם בשורת איוב, כי לא שרד בחיים אף אחד משבעת ילדיו, ומכל נכדיו, ניגש אליו אחד מזקני החסידים לנחמו, ובתוך דבריו בירך אותו כנהוג "שלא ידע יותר משום צער".

תפס אותו הרבי בידו, וקרא בחרדה: "כלום חשוד אני בעיניך, שהיה לי אי-פעם צער? לא מנייה ולא מקצתיה! מימי לא היה לי שום צער!"

כמו משחק שעשועים

את המעשה הבא ומוסר ההשכל הנפלא שיש בו, סיפר הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א בספרו "טעם ודעת": פעם בא הגאון רבי חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל לבקר אצל רבה הנערץ של לודז' - הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, ומסר לו את ספרו "אחיעזר" במתנה. שמח רבי אליהו בספר והביע הערכתו שהוא נפלא מאד.

שאל אותו רבי חיים עוזר: "אימתי נזכה שגם כבודו יחבר ספר?" ענה לו רבי אליהו חיים: "לי יש כבר ספר..."

תמה רבי חיים עוזר גרודז'נסקי: "אם יש לו ספר, נא להראות לי את ספרו". השיב לו רבי אליהו חיים: "בא עמי". והראה לו בארון שטרי חוב, שהתחייב לפרנס תלמידי חכמים,

אלמנות ויתומים בלודז', והוסיף שזה הספר שלו, והיינו "ספר תולדות אדם" - מעשיו הטובים, והוא כל כך טרוד בספר זה עד שאין לו פנאי לחבר ספר כמו רבי חיים עוזר.

רבי חיים עוזר לא ענה לו על כך דבר וחצי דבר, ואולם על ערש דוי, סמוך לפטירתו, סיפר את המעשה הזה להגאון רבי יוסף מישקובסקי זצ"ל שעמד סמוך למיטתו, והוסיף ואמר שעכשיו הוא רואה ומבין כי אכן רבי אליהו חיים צדק בדבריו, ועיקר ספר האדם שמביא איתו לחיי נצח, הם הם המעשים הטובים שעשה בעולם הזה.

וכאן המקום להוסיף את הסיפור שמוזכר בספר "החפץ חיים ופעלו", שרבי חיים עוזר גרודז'נסקי התבטא באחרית ימיו בפני חברים מקשיבים שביקש לאלפם בינה מנסינו העשיר, מחכמת זקנים של היין הישן:

"לפנים בימי עלומי הייתי סבור,

שהעיקר אצל אדם כמוני להרבות בחידושי תורה ולחבר ספרים. ואילו עכשיו, נראה בעיני חיבור ספרים כמשחק בשעשועים לעומת הצורך לתמוך באלמנות ויתומים עניים ותלמידי חכמים!"

אנשי אמונה תולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

יציאה לגלות

בחודש אלול לשנת תר"ד - שנה קודם הסתלקותו של רבי חיים פינטו הגדול זיע"א, נחרבה העיר מוגאדור בעת המלחמה בין המרוקאים והצרפתים. רבים מאנשי העיר, על נשיהם בניהם וטפם, בנעריהם ובזקניהם, נאלצו לברוח מהעיר עד יעבור זעם, כדי להינצל ממוות ומרעב. והדבר פלא! כיצד זה שהצדיק לא התפלל להקב"ה למנוע שלא יבואו מלחמות על העיר, והרי בכח קדושתו הגדול יכל להגן על כל העולם ובפרט על העיר מוגאדור (אסווריא) שלא תיחרב?

אלא ביאר זאת כ"ק מו"ר רבי דוד חנניה פינטו, שהרי ידוע וכלל הוא בדינו, שכאשר הצדיק ראה איזו גזירה קשה ורעה, ידע לבטלה בדרך של גלות. ולכן העדיף להורות לכולם לברוח ולגלות, מאשר ח"ו יקפחו את חייהם אם ישארו בעיר. בין העוזבים באותה שעה היה גם הצדיק רבי חיים זיע"א. ברם, חמורים ועגלות לא היו

בנמצא באותה שעה, משום כן הוצרך הרב להמלט מהעיר ברגליו, עם כל בני ביתו. ואגב, בשעה שברח, הגיע גוי אחד ורצה להכות את הרב, אלא שמיד יבשה ידו ולא יכל להרימה יותר, ויהי לנס. הרב כבר היה אז בא בימים, בן פ"ו שנים, והמשימה עבורו לא היתה קלה כלל וכלל. משום כן הרכיבו בנו הצדיק רבי הדאן זצ"ל על כתיפו. כך הלך יום תמים, לא עיף ולא יגע, עד שהגיעו אל מקום מבטחים, אל העיר אזגאר.

בעיר אזגאר התאכסנו בבית חסיד מאומות העולם, שר העיר בשם חאז עבדאללה. השר פרנס וכלכל אותם בכבוד ויקר, שמר על בני המשפחה, והציל אותם מרעב ומכל פגע ונזק, כאשר הסתיימה המלחמה ותשקוט הארץ, נפרדו רבי חיים זיע"א ובני ביתו מהשר כדי לשוב למוגאדור. הרב הודה על כל הטובה אשר גמל עמו, בירך את השר, והוריש לו את הברכה הזאת, לו ולזרעו אחריו.